

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи Данильціва Любомира Орестовича на тему: «Клініко-лабораторне обґрунтування лікування та профілактики карієсу зубів у дітей при підвищеному рівні тривожності в умовах йододефіциту» на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 Стоматологія

ВИТЯГ

із протоколу № 6 спільного засідання наукової комісії кафедр стоматології післядипломної освіти, хірургічної стоматології, ортопедичної стоматології, терапевтичної стоматології, дитячої стоматології Івано-Франківського національного медичного університету від 23.02.2023 року.

Присутні:

Голова засідання: д. мед. н., професор Вакалюк І.П., д. мед. н., професор Рожко М.М., д. мед. н., професор Палійчук І.В., д. мед. н., професор Дмитришин Т.М., д. мед. н., професор Ожоган З.Р., д. мед. н., професор Воронич-Семченко Н.М., к. мед. н., доцент Попович З.Б., к. мед. н., доцент Окисюк Ю.В., к. мед. н., доцент Пелехан Л.І., к. мед. н., доцент Кіндрат Г.В.

Секретар засідання: завідувачка відділу аспірантури та докторантури Кондрат Л.А.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Публічна презентація наукових результатів дисертації на здобуття ступеня доктора філософії аспіранта кафедри стоматології післядипломної освіти Данильціва Любомира Орестовича на тему: «Клініко-лабораторне обґрунтування лікування та профілактики карієсу зубів у дітей при підвищеному рівні тривожності в умовах йододефіциту» в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 Стоматологія.

Науковий керівник: Член-кореспондент НАМН України, Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, Заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор кафедри стоматології післядипломної освіти Рожко Микола Михайлович.

Рецензенти:

1. Кандидат медичних наук, доцент Попович Зоряна Богданівна, доцент кафедри стоматології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету, МОЗ України.

2. Кандидат медичних наук, доцент Ок蒂斯юк Юрій Вікторович, доцент кафедри дитячої стоматології Івано-Франківського національного медичного університету, МОЗ України.

СЛУХАЛИ: доповідь аспіранта Данильціва Л.О., який виклав суть та основні положення дисертації на тему: «Клініко-лабораторне обґрунтування лікування та профілактики карієсу зубів у дітей при підвищеному рівні тривожності в умовах йододефіциту».

Здобувач обґрунтував мету і завдання дослідження, новизну та актуальність виконаної роботи. Доповів про об'єм та характеристику методів дослідження. Охарактеризував отримані результати і оголосив висновки (20 хв).

Науковий керівник: д. мед. н., професор Рожко М.М. дав позитивну характеристику здобувача.

У науковій дискусії взяли участь: д. мед. н., професор Палійчук І.В., д. мед. н., професор Дмитришин Т.М., д. мед. н., професор Ожоган З.Р., д. мед. н., професор Воронич-Семченко Н.М., д. мед. н., професор Вакалюк І.П., к. мед. н., доцент Пелехан Л.І., к. мед. н., доцент Кіндрат Г.В.

Питання задавали:

1. Д. мед. н., професор Палійчук І.В., завідувач кафедри стоматології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету.

Запитання: 1. У складі лікувально-профілактичного комплексу, який Ви запропонували, є препарат кальцію. Чим Ви керувалися при визначенні добової потреби кальцію для дітей?

Здобувач: Дякую за запитання, Іване Васильовичу! За рекомендаціями ВООЗ, потреба кальцію в дітей віком 12–18 років становить 1200 мг/добу. Дозування препаратів здійснювали відповідно до добових доз дітей різного віку, затверджених Фармакологічним комітетом Міністерства охорони здоров'я України.

Запитання: 2. На основі чого Ви визначали кратність проведення схеми лікувально-профілактичних заходів у дітей?

Здобувач: Дякую за запитання, Іване Васильовичу! Критерієм для визначення кратності проведення схеми лікувально-профілактичних заходів був ризик виникнення карієсу зубів.

Запитання: 3. На чому базується методика визначення характеру і рівня тривожності у дітей?

Здобувач: Дякую за запитання, Іване Васильовичу! Оцінку психоемоційного стану дітей шкільного віку проводили на підставі результатів тестування за методикою Спілбергера. Опитувальник Спілбергера складається з двох бланків: перший – для самооцінки реактивної тривожності, а другий – для самооцінки особистісної тривожності. Кожний аркуш містить по 20 запитань. Відповіді кодуються. Показник реактивної тривожності та особистісної тривожності підраховується окремо за відповідними формулами.

2. К. мед. н., доцент Кіндрат Г.В., доцент кафедри стоматології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету.

Запитання: 1. Як Ви забирали змішану слину в дітей та транспортували її до лабораторії?

Здобувач: Дякую за запитання, Ганно Василівно! Забір нестимульованої ротової рідини проводився вранці після дворазового полоскання рота

дистильованою водою шляхом спльовування в градуйовані контейнери, в об'ємі 5 мл. протягом 5 хвилин. Транспортування та зберігання матеріалу відбувалося при температурі -5°C .

Запитання: 2. За якими критеріями Ви обирали дітей у групи спостереження?

Здобувач: Дякую за запитання, Ганно Василівно! Критеріями включення в дослідження були діти віком 15-ти років із дефектами твердих тканин зубів та з інтактними зубами при наявності згоди дитини та її батьків на проведення клінічного обстеження, лабораторних методів дослідження, лікувально-профілактичних заходів і при відсутності хронічної соматичної патології в анамнезі, що вимагає диспансерного спостереження.

Запитання: 3. Що Ви рекомендували дітям з метою поповнення недостатньої кількості йоду?

Здобувач: Дякую за запитання, Ганно Василівно! За рекомендацією ВООЗ, недостатню кількість йоду можна компенсувати правильним раціоном харчування з включенням риби та морських продуктів, використанням йодованої солі для приготування страв у домашніх умовах. Окрім того вітамінно-мінеральний комплекс "Мульти-Табс Класичний" (розроблений фірмою Ферросан А/С, Данія), який призначався дітям, в 1 таблетці містить йоду (калію йодиду) 150 мкг.

3. Д. мед. н., професор Дмитришин Т.М., професор кафедри стоматології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету.

Запитання: 1. Чому Ви обрали для спостереження саме 15-річних дітей?

Здобувач: Дякую за запитання, Тетяно Миколаївно! Стоматологічне обстеження ми проводили за методикою ВООЗ. І діти віком 15 років є однією з ключових груп. Окрім того здоров'я підлітків заслуговує на пильну увагу, оскільки саме у підлітковому віці вперше відбуваються або підсилюються негативні для здоров'я і якості життя поведінкові патерни, що мають наслідки в

наступних вікових періодах. Окрім інших явищ це є недостатня фізична активність, неконтрольоване використання цифрових технологій і соціальних мереж, перехід на неповноцінне харчування.

Запитання: 2. Яка відмінність між поняттями «тривога», «страх» і «тривожність»?

Здобувач: Дякую за запитання, Тетяно Миколаївно! Страх – це неприємний емоційний стан. Короткотривалі прояви неспокою через відому конкретну причину загрози. Тривога – це також неприємний емоційний стан. Короткотривалі безпредметні прояви неспокою через невідому неконкретну причину небезпеки. Тривожність – це індивідуальна психологічна особливість, яка виявляється в схильності людини часто переживати сильну тривогу з незначних приводів, навіть тоді, коли події об'єктивно не є загрозливими. Часті та інтенсивні переживання стану тривоги через невідому неконкретну причину небезпеки.

4. Д. мед. н., професор Ожоган З.Р., завідувач кафедри ортопедичної стоматології Івано-Франківського національного медичного університету.

Запитання: 1. Чи вивчали Ви зв'язок проживання в йододефіцитних регіонах з патологією щитоподібної залози.

Здобувач: Дякую за запитання, Зеновію Романовичу! Морфофункціональне дослідження стану щитоподібної залози не було завданням нашої роботи. Ми вивчали тільки стоматологічну захворюваність у дітей, які проживали в умовах природнього йододефіциту.

Запитання: 2. Чому Ви не призначали дітям препарати йоду?

Здобувач: Дякую за запитання, Зеновію Романовичу! Діти, які були під нашим спостереженням, були соматично здорові і не потребували лікування препаратами йоду. Ми проводили корекцію раціону харчування.

Запитання: 3. Чи спостерігали Ви випадки ускладнень під час виконання Ваших призначень?

Здобувач: Дякую за запитання, Зеновію Романовичу! Ми не відмічали негативних наслідків від виконання наших лікувально-профілактичних заходів.

5. К. мед. н., доцент Пелехан Л.І., доцент кафедри стоматології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету.

Запитання: 1. Як Ви об'єктивно контролювали якість виконання дітьми Ваших рекомендацій?

Здобувач: Дякую за запитання, Любомире Івановичу! Контроль якості виконання рекомендацій ми перевіряли від час контрольних відвідувань дітей. Спілкування з дітьми та їхніми батьками, а також огляд і порівняння результатів обстеження давали змогу оцінити дотримання рекомендацій.

Запитання: 2. Які методи статистики ви використовували у Вашій роботі?

Здобувач: Дякую за запитання, Любомире Івановичу! У роботі ми використовували параметричні методи статистики з обчисленням середніх арифметичних величин (M), стандартної похибки (m). Для встановлення достовірності різниці між статистичними характеристиками двох альтернативних сукупностей даних обраховували коефіцієнт Стьюдента.

6. Д. мед. н., професор Воронич-Семченко, завідувач кафедри фізіології Івано-Франківського національного медичного університету.

Запитання: 1. Чи володієте Ви даними щодо вмісту йоду в ґрунтах та водах Івано-Франківщини?

Здобувач: Дякую за запитання, Наталіє Миколаївно! Івано-Франківська область відповідно до картограм належить до регіонів із природнім дефіцитом йоду в об'єктах довкілля. За даними Г.І. Рудька, О.О. Мацієвської, водоносний комплекс Волино-Подільської височини, на якій розміщена наша область, містить 0,001 мг йоду на 1 дм³ води. Підземні води інфільтраційного живлення басейну р. Бистриці Солотвинської та р. Бистриці Надвірнянської містять 0,008 мг/дм³ йоду, басейну р. Прут – 0,005 мг/дм³, а в гірськоскладчастій (скибовій)

зоні Карпат – 0,003 мг/дм³ йоду. Торф'яно-болотисті ґрунти Івано-Франківщини містять так звані гідрослюди, що не утримують йод та інші корисні для організму людини мікроелементи.

Запитання: 2. На чому полягає методика визначення показника мінералізуючого потенціалу ротової рідини?

Здобувач: Дякую за запитання, Наталіє Миколаївно! Для визначення мінералізуючого потенціалу ротової рідини на чисте знежирене предметне скло за допомогою піпетки наносять 3 краплі слини і висушують. Аналізують тип кристалоутворення в кожній краплі в трьох полях зору й обчислюють середнє значення. Кожний тип мікрокристалізації має свою оцінку в балах.

Запитання: 3. Ви подаєте результати визначення рівня загального кальцію та неорганічного фосфору в ротовій рідині. Чи проводили Ви вивчення кальцій-фосфорного співвідношення?

Здобувач: Дякую за запитання, Наталіє Миколаївно! Так, ми проаналізували кальцій-фосфорне співвідношення. Молярне співвідношення кальцію та фосфору в ротовій рідині обстежених дітей з інтактними зубами було вищим, ніж у дітей із карієсом зубів. Окрім того спостерігалось його зниження при зростанні ступеня тривожності. Зниження співвідношення кальцію до фосфору є негативною прогностичною ознакою, оскільки процеси ремінералізації не відбуваються на відповідному рівні. Чим нижче молярне співвідношення Ca/P, тим повільніше відбуваються процеси ремінералізації.

7. Д. мед. н. Вакалюк І.П., проректор з наукової роботи Івано-Франківського національного медичного університету.

Запитання: 1. Чи можна за допомогою опитувальника Спілбергера визначати вид та рівень тривожності у дорослих осіб?

Здобувач: Дякую за запитання, Ігорє Петровичу! Так, за допомогою опитувальника Спілбергера можна визначати вид та рівень тривожності як у дітей, так і у дорослих осіб.

Запитання: 2. Чи потрібна була згода батьків на участь дітей у дослідженнях?

Здобувач: Дякую за запитання, Ігоре Петровичу! Так, письмову згоду на участь в дослідженнях давали як діти, так і батьки.

Запитання: 3. Скажіть, будь ласка, рекомендації щодо корекції раціону харчування відносилися тільки до дітей чи до всіх осіб в родині?

Здобувач: Дякую за запитання, Ігоре Петровичу! Наші рекомендації щодо корекції раціону харчування відносилися до цілої родини.

На всі запитання здобувач дав вичерпні відповіді.

1. Виконання освітньо-наукової програми.

Аспірантом Данильцівим Любомиром Орестовичем повністю виконано індивідуальний навчальний план відповідно до акредитованої освітньо-наукової програми «Стоматологія» Івано-Франківського національного медичного університету.

Аспірант Данильців Любомир Орестович здобув глибинні знання в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія»; оволодів загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загальнокультурного кругозору; набув універсальні навички дослідника, зокрема, усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведенні навчальних занять, управління науковими проектами та складання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності; здобув мовні компетентності, достатні для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів із відповідної спеціальності.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова акредитованої освітньо-наукової програми).

Індивідуальний план наукової роботи аспіранта Данильціва Любомира Орестовича був затверджений рішенням Вченої ради Івано-Франківського національного медичного університету (протокол № 17 від 24.12.2019 р.). Науковий керівник, доктор медичних наук, професор Рожко Микола Михайлович, Член-кореспондент НАМН України, Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, Заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор кафедри стоматології післядипломної освіти. Термін виконання роботи: 2019-2023 роки.

Усі розділи індивідуального плану наукової роботи аспіранта Данильціва Любомира Орестовича виконано своєчасно в установлені терміни, що підтверджено результатами проміжної та підсумкової атестації.

Дослідження (клінічні, лабораторні, медико-соціальні) проведені своєчасно і в повному обсязі зі застосуванням сучасних та інформативних методів.

3. Актуальність дисертації.

Незважаючи на значні науково-технічні досягнення та впровадження новітніх методів профілактики й лікування, карієс зубів надалі залишається важливою глобальною проблемою сучасної стоматології і системи охорони здоров'я в цілому. Високий рівень ураженості карієсом зубів серед дітей зумовлений інтегральною мультифакторною дією низки загальних та місцевих чинників, при взаємодії яких знижується резистентність твердих тканин зубів та збільшується ризик виникнення та розвитку карієсу. Здоров'я дітей – дуже чутливий індикатор дії всіх несприятливих факторів. Наукові дослідження вказують на значний вплив соціально-гігієнічних, психоемоційних та екологічних чинників на гомеостаз ротової порожнини та стоматологічний статус. Сучасна концепція збереження здоров'я передбачає використання ефективних методів профілактики, діагностики та лікування, що базуються на наукових досягненнях доказової медицини. Комплекс профілактичних та лікувальних заходів для запобігання прогресування каріозного процесу в дітей

у різні вікові періоди слід будувати з урахуванням детермінант захворювань ротової порожнини, основних ланок патогенезу та чинників ризику розвитку карієсу зубів. Переважно в основу проведення профілактичних заходів покладено застосування лікарських препаратів із метою підвищення резистентності твердих тканин зубів.

Питання профілактики стоматологічних захворювань у підлітків із підвищеним рівнем тривожності, які постійно проживають на територіях із недостатньою йодою та фтору в об'єктах довкілля, недостатньо вивчені та залишаються дискусійними. Аналіз результатів клінічного обстеження дітей, клініко-лабораторного дослідження ротової рідини, оцінка чинників ризику виникнення карієсу та показників йодного забезпечення дозволили виявити причинно-наслідкові зв'язки, слугували підґрунтям для розробки комплексу етіопатогенетичних лікувально-профілактичних заходів, що й обумовлювало актуальність даного дослідження.

На підставі визначеної актуальності було сформульовано мету, завдання та методи дослідження.

4. Тема дисертації затверджена Вченою Радою Івано-Франківського національного медичного університету як «Клініко-лабораторне обґрунтування лікування та профілактики карієсу зубів у дітей при підвищеному рівні тривожності в умовах йододефіциту» (протокол № 17 від 24.12.2019 р.).

5. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження аспіранта Данильціва Любомира Орестовича на тему «Клініко-лабораторне обґрунтування лікування та профілактики карієсу зубів у дітей при підвищеному рівні тривожності в умовах йододефіциту» виконано в рамках науково-дослідних робіт кафедри стоматології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету «Клінічна ефективність комплексного лікування захворювань твердих тканин зубів і пародонту у населення екологічно несприятливих регіонів» (номер держреєстрації 0118U004144) та «Комплексне морфофункціональне дослідження та обґрунтування застосування сучасних

технологій для лікування та профілактики стоматологічних захворювань” (державний реєстраційний номер 0121U109242). Здобувач є співвиконавцем фрагменту роботи.

6. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Здобувачем обраний напрямок наукового пошуку, сформульовано мету та завдання, розроблений дизайн дослідження, проведено набір пацієнтів, написано всі розділи дисертації, сформульовано висновки та практичні рекомендації. Отримані результати дали можливість виявити особливості динаміки змін показників стану твердих тканин зубів та гомеостазу ротової порожнини в 15-річних підлітків, які навчалися та проживали на територіях із недостатчею йоду та фтору в об'єктах довкілля, із урахуванням їхнього психоемоційного стану. По мірі підвищення рівня тривожності відмічалось зростання гігієнічного індексу ОНІ-S, зменшення мінералізуючого потенціалу слини, збільшення показника тесту емалевої резистентності на фоні порушення електролітного складу, ферментного спектру, кислотно-лужного балансу, реологічних властивостей ротової рідини. Зниження резистентності емалі до ушкоджуючої дії кислот сприяло ініціації процесу демінералізації та зумовлювало каріозне ураження зубів, що підтверджував достовірно вищий індекс КПВ зубів у дітей із високим рівнем тривожності порівняно з дітьми з низьким рівнем. Встановлено поведінкові та аліментарні чинники ризику виникнення та розвитку карієсу на основі аналізу результатів анкетування дітей, до яких належали недотримання гігієнічних правил догляду за ротовою порожниною, порушення принципів здорового харчування, несвочасне відвідування лікаря-стоматолога. Встановлено, що незадовільний стоматологічний статус дітей погіршував якість їхнього життя за такими критеріями, як фізичне (зубний біль) і моральне (соромилися посміхатися через стан зубів) благополуччя.

За результатами роботи підготовлені до публікацій наукові статті та тези.

7. Нові науково обґрунтовані теоретичні та лабораторні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для певної

галузі знань та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень.

Підтверджені патогенетичні механізми виникнення каріозного ураження в дітей обстеженого регіону в результаті взаємодії таких загально визнаних карісогенних факторів, як мікробний чинник, вуглеводний чинник, резистентність емалі зубів на тлі порушення фізико-хімічних властивостей ротової рідини, які залежали від рівня тривожності дітей і дотримання ними принципів здорового способу життя. На підставі клініко-лабораторних обстежень та даних анкетування дітей запропоновано і клінічно обгрунтовано схему лікувально-профілактичних заходів при ураженні карієсом твердих тканин зубів у підлітків, які постійно проживали на територіях із недостатньою йоду в об'єктах довкілля, залежно від їхнього психоемоційного стану.

8. Ступінь обгрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки, рекомендації сформульовані в дисертації, отримані на достатньому клінічному матеріалі з використанням сучасних інформативних методів дослідження та детальній статистичній обробці матеріалу, що в цілому дозволило обгрунтувати ряд положень, які мають важливе теоретичне і практичне значення. Результати роботи відповідають запланованій меті та завданням дослідження. Робота виконана на сучасному науково-методичному рівні зі застосуванням принципів доказової медицини. Достатня для статистичної обробки кількість клінічних спостережень дозволяє вважати отримані результати вірогідними. Наукові положення про клініко-лабораторне обгрунтування лікування та профілактики карієсу зубів у дітей при підвищеному рівні тривожності в умовах йододефіциту, а також висновки, рекомендації, які сформульовані в дисертації, одержані на достатньому фактичному матеріалі.

9. Апробація результатів дисертації.

Основні положення дисертації представлені на VI Міжнародній науково-практичній конференції «Пріоритетні напрями наукових досліджень» (м.Київ,

2021); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми науки, освіти та суспільства» (м.Полтава, 2021).

10. Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих зі співавторами та зарахованих за темою дисертації.

За темою дисертації опубліковано 5 наукових праць, із них 3 статті у фахових наукових виданнях України, 2 тези в матеріалах науково-практичних конференцій.

11. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Аспірантом Данильцівим Любомиром Орестовичем особисто проведено обстеження, самостійно проведено збір та аналіз клінічного матеріалу, його статистичну обробку. Аналіз результатів дослідження, узагальнення і їхнє оформлення проведені аспірантом самостійно.

12. Заключення Комісії з питань етики.

Комісія з питань етики, щодо дотримання етичних принципів при виконанні дисертаційного дослідження Данильціва Любомира Орестовича «Клініко-лабораторне обґрунтування лікування та профілактики карієсу зубів у дітей при підвищеному рівні тривожності в умовах йододефіциту» позитивно оцінила наукову роботу (протокол № 129/22 від 29.09.2022 р.).

13. Характеристика первинної документації. Комісія з перевірки первинної документації НДР і дисертаційних робіт при Івано-Франківському національному медичному університеті, що створена наказом ректора ІФНМУ (наказ № 557-д від 14.09.2012 року) у складі голови – д.мед.н., професора Л. Є. Ковальчук, членів комісії – д.мед.н., професора М. І. Мізюка та к.мед.н., доцента В. Г. Чмута, провела перевірку первинної документації дисертації Данильціва Л. О. і дійшла висновку, що представлені документи достовірні та повністю відповідають сутності виконаної дисертаційної роботи та вимогам до неї (протокол № 1 від 18.01.2023 р.).

14. Перевірка дисертаційної роботи на наявність академічного плагіату.

Згідно з експертним висновком про перевірку на наявність академічного плагіату комісії з виявлення та запобігання академічного плагіату в університеті, затвердженої проректором з наукової роботи Івано-Франківського національного медичного університету професором Вакалюком І. П. наказом № 681-д від 01.07.2020 р., унікальність дисертаційної роботи станом на 28.12.2022 р. становить 95% і відповідно до п. 8 «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в університеті» робота допускається до захисту.

15. Оцінка змісту, мови та стилю дисертації.

Матеріали дисертації викладено послідовно у формально-логічний спосіб із дотриманням науково стилю викладання.

Дисертація викладена на 211 сторінках машинописного тексту і на 144 сторінках основного тексту. Дисертація складається з анотацій, вступу, огляду літератури, опису об'єктів і методів дослідження, 4 розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел, який включає 271 джерело, з них кирилицею 128, латиною 143 джерела, додатків. Дисертація ілюстрована 12 таблицями та 31 рисунком.

Анотація двома мовами включає: мету дослідження, актуальність роботи, завдання наукового дослідження, характеристику змісту роботи, отримані результати та висновки.

Вступ дисертації відображає актуальність досліджуваної проблеми, сформульована мета і завдання дослідження, відображена загальна характеристика роботи.

У розділі дисертації «Огляд літератури» представлено сучасні дані вітчизняної та зарубіжної літератури з проблеми «Чинники, що впливають на ураженість карієсом зубів у дітей, та шляхи вирішення проблеми».

Другий розділ дисертації – «Загальна характеристика об'єктів та методів дослідження» описує дизайн клінічного дослідження, методи загальних та спеціальних клінічних, інструментальних досліджень, включаючи повний опис проведених методик визначення досліджуваних показників.

У третьому та четвертому розділах автором проведено аналіз показників стоматологічного статусу 15-річних підлітків, які проживали в умовах йододефіциту, та вивчено взаємозв'язок цих показників із рівнем тривожності, оцінено чинники ризику виникнення та розвитку карієсу зубів. У п'ятому розділі досліджено ротову рідину 15-річних підлітків із різним психоемоційним станом, які проживали в умовах йододефіциту. Розділи написані в чіткій, логічній послідовності, достатньо ілюстровані табличним і наглядним матеріалом та завершуються резюме.

Дуже важливим у теоретичному і практичному плані є розділ 6, в якому вивчено вплив запропонованого лікувально-профілактичного комплексу на показники стоматологічної захворюваності в дітей із підвищеним рівнем тривожності, які проживали в умовах йододефіциту. Упровадження сприяло значному покращенню гігієнічного стану ротової порожнини, ремінералізації емалі та збільшенню мінералізуючого потенціалу ротової рідини та призвело до зменшення приросту інтенсивності карієсу постійних зубів у підлітків, що вказувало на ефективність запропонованих заходів.

У розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» було проведено аналіз та узагальнення результатів клінічного обстеження, клініко-лабораторного дослідження показників гомеостазу ротової порожнини та медико-соціального опитування з метою вивчення факторів ризику виникнення карієсу і запропоновано нове вирішення наукового завдання, що полягало у визначенні пріоритетних напрямків у вирішенні проблеми діагностики, профілактики і лікування уражень твердих тканин зубів у дітей із підвищеним рівнем тривожності, які постійно проживали на територіях із недостатчею йоду та фтору в об'єктах довкілля.

16. Новизна дослідження та одержаних результатів.

Подальший розвиток отримала проблема діагностики, лікування і профілактики карієсу зубів у дітей із підвищеним рівнем тривожності, які постійно проживали на територіях із недостатчею йоду в об'єктах довкілля. Уперше в Івано-Франківській області проведене стоматологічне обстеження

дітей 15-ти років з урахуванням їх психоемоційного стану, вивчено рівень споживання дітьми йодовмісних продуктів харчування. Встановлено високу поширеність та інтенсивність карієсу серед дітей, що вказує на вагомість цієї проблеми. Доповнені та уточнені наукові дані щодо гігієни ротової порожнини, мінералізуючих властивостей ротової рідини, структурно-функціональної кислотостійкості емалі зубів, біохімічних та біофізичних характеристик змішаної слини залежно від стоматологічного статусу та рівня тривожності. За даними анкетування проаналізовано поведінкові особливості підлітків із різним психоемоційним станом, а саме дотримання основних вимог і правил гігієнічного догляду за ротовою порожниною, модель харчування, харчові звички та уподобання, частота звернення за стоматологічною допомогою. Виявлено патогенетичні механізми виникнення каріозного ураження в 15-річних дітей обстеженого регіону в результаті взаємодії таких загальноновизнаних карієсогенних факторів, як мікробний чинник, вуглеводний чинник, резистентність емалі зубів на тлі порушення фізико-хімічних властивостей ротової рідини, які залежали від рівня тривожності дітей і дотримання ними принципів здорового способу життя. На підставі клініко-лабораторних обстежень та даних анкетування дітей запропоновано і клінічно обґрунтовано схему лікувально-профілактичних заходів при ураженні карієсом твердих тканин зубів у підлітків, які постійно проживали на територіях із недостатчею йоду в об'єктах довкілля, залежно від їхнього психоемоційного стану.

17. Практичне значення роботи.

Встановлені нами показники ураженості карієсом зубів у дітей дають уявлення про стан проблеми в регіоні та можуть бути використані для планування лікувально-профілактичних заходів. Аналіз чинників ризику виникнення та розвитку каріозного процесу в підлітків окреслює напрямки патогенетичної корекції виявлених порушень. Обґрунтовано і створено рекомендації та схему проведення комплексної профілактики й лікування уражень твердих тканин зубів у підлітків, які постійно проживають на територіях із недостатчею йоду в об'єктах довкілля, з урахуванням їх психоемоційного стану.

Результати клінічних спостережень і вивчення сукупності показників доводять високу ефективність рекомендацій та схеми проведення профілактичних заходів щодо попередження виникнення карієсу в дітей з урахуванням їх психоемоційного стану. Отримані результати наукових клінічних обстежень та лабораторних досліджень мають як теоретичне, так і практичне значення та можуть бути використані в навчальному процесі та в клініці дитячої стоматології.

18. Впровадження результатів дослідження в практику.

Результати дослідження впроваджено в лікувальну практику відділу епідеміології та профілактики основних стоматологічних захворювань, стоматології дитячого віку та ортодонції ДУ «Інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії НАМН України» (затв. 27.10.2022 р.), стоматологічного відділення навчально-лікувального центру «Університетська клініка» Буковинського державного медичного університету (затв. 03.11.2022 р.), терапевтичного відділення Центру стоматології університетської клініки Івано-Франківського національного медичного університету (затв. 15.09.2022 р.), на кафедрі дитячої стоматології Івано-Франківського національного медичного університету (затв. 12.09.2022 р.), на кафедрі стоматології Інституту післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету (затв. 09.09.2022 р.).

Матеріали дисертації використовуються в навчальному процесі кафедри стоматології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету (затв. 15.09.2022 р.), кафедри дитячої стоматології Івано-Франківського національного медичного університету (затв. 15.09.2022 р.), кафедри стоматології дитячого віку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (затв. 24.10.2022 р.).

19. Відповідність змісту дисертації вимогам, що пред'являються на здобуття ступеня доктора філософії.

Наукова праця Данильціва Любомира Орестовича «Клініко-лабораторне обґрунтування лікування та профілактики карієсу зубів у дітей при підвищеному

рівні тривожності в умовах йододефіциту» є завершеною науково-дослідною працею та вирішує важливе наукове завдання – підвищує ефективність профілактики та лікування карієсу зубів у дітей, які проживають в умовах йододефіциту, з урахуванням їх психоемоційного стану на основі вивчення стоматологічного статусу, клініко-лабораторного дослідження показників гомеостазу ротової порожнини та визначення факторів ризику виникнення карієсу, що має суттєве значення для медичної науки.

Висновок

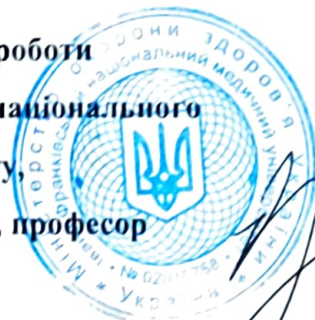
Дана дисертаційна робота повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 і може бути рекомендована до офіційного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Засідання рекомендує Данильціву Л.О. звернутися до Вченої ради Івано-Франківського національного медичного університету з письмовою заявою про утворення разової ради.

Голосували «За» – 10 із 10 присутніх.

Голова засідання

**Проректор з наукової роботи
Івано-Франківського національного
медичного університету,
доктор медичних наук, професор**

Ігор ВАКАЛЮК

Список публікацій здобувача

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Данильців ЛО, Рожко ММ. Дослідження структурно-функціональної кислотостійкості емалі постійних зубів у дітей залежно від особливостей вияву різних рівнів тривожності. Art of Medicine. 2022;2(22):32-6. DOI: 10.21802/artm.2022.2.22.32 *(Здобувач провів дослідження, здійснив аналіз і статистичну обробку одержаних результатів, підготував публікацію до друку, проф. Рожко М.М. надавав консультативну допомогу).*
2. Данильців ЛО, Рожко ММ. Особливості мікрокристалізації та мінералізуючого потенціалу ротової рідини у 15-річних підлітків із різним рівнем тривожності. Art of Medicine. 2022;3(23):36-9. DOI: 10.21802/artm.2022.3.23.36 *(Здобувач провів дослідження, здійснив аналіз і статистичну обробку одержаних результатів, підготував публікацію до друку, проф. Рожко М.М. надавав консультативну допомогу).*
3. Данильців ЛО, Рожко ММ. Стоматологічний статус 15-річних школярів Івано-Франківської області. Клінічна стоматологія. 2021;4:39-43. DOI 10.11603/2311-9624.2021.4.12660 *(Здобувач провів дослідження, здійснив аналіз і статистичну обробку одержаних результатів, підготував публікацію до друку, проф. Рожко М.М. надавав консультативну допомогу).*

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Данильців ЛО. Дослідження взаємозв'язку рівня інтенсивності карієсу зубів зі станом гігієни ротової порожнини у 15-річних підлітків. В: 6 Міжнар. наук.-практ. конф. Пріоритетні напрями наукових досліджень; 2021 Лист 17-18; Київ. Київ: МЦНіД; 2021. с. 12-3. *(Здобувачем проведено збір матеріалу, його аналіз, оформлення тез до друку).*
2. Данильців ЛО, Рожко ММ, Назарук РМ. Характеристика інтенсивності карієсу постійних зубів у 15-річних школярів залежно від рівня тривожності. В: Міжнар. наук.-практ. конф. Актуальні проблеми науки, освіти та суспільства; 2021 Груд

2; Полтава. Полтава: ЦФЕНД; 2021. с. 43-5. (Здобувачем проведено збір матеріалу, його аналіз, оформлення тез до друку, співавтори надавали консультативну допомогу).